

שורשים בצפון השומרון

קבוצת יעד:

כיתות א' - ד'

משך הפעילות:

כשעה.

מטרות:

- היכרות עם אזור צפון השומרון
- הבנת המניעים להתיישבות בצפון השומרון
- הבנת חשיבות ההיאחזות בשורשים
- יצירת חיבור רגשי למתיישבי צפון השומרון
- היכרות עם שורשי היישוב וחיבור אליהם

עזרים:

- סיפור בחרוזים - שורשים בצפון השומרון (נספח 2)
- כרזת שורשים בצפון השומרון
- חומרי יצירה: דפים, צבעים, דבק ומספריים לכל תלמיד
- דפי עבודה "השורשים של היישוב שלי" לכל תלמיד (נספח 3)
- כרזת צפון השומרון

שורשים בצפון השומרון

מהלך הפעילות:

שלב 1: סיפור - שורשים בצפון השומרון

הקריאו את הסיפור "שורשים בצפון השומרון" (נספח 2).
שאלו מי מכיר את אזור צפון השומרון וספרו עליו מעט. היעזרו במידע שבקטיפדיה (נספח 1) ובכרזת צפון השומרון.
הזמינו תלמידים להצביע בציר הזמן שבכרזה על האירועים שנזכרו בסיפור.
שאלו את התלמידים:

- האם מישהו מכם נאלץ "לעקור שורשים" במהלך חייו?
- אילו שורשים יש לכם?
- מה תפקידם של השורשים עליהם מספר הדובר בסיפור?

שלב 2: כרזה ויצירה

תלו על הלוח את כרזת השורשים בצפון השומרון.
בקשו מכל תלמיד לבחור באחד מהשורשים שבכרזה: יוסף ואחיו, אלישע הנביא, מלחמת ששת הימים, המתיישבים בצפון השומרון, שבט מנשה, העיר שומרון.
בקשו מכל תלמיד להכין שיר/סיפור קצר/ציור על פי השורש שבחר.

הרחיבו וסייעו לתלמידים בנושאים שלא נזכרו בסיפור. אם ירצו, תנו לתלמידים אפשרות להוסיף כיתוב על השורשים הריקים ולבחור בהם.

שלב 3: סיכום

תלו את היצירות של התלמידים סביב הכרזה על פי שיוכן לשורשים.
הזמינו את כל תלמידי הכיתה להתאסף סביב הכרזה ובקשו מתלמידים שונים להסביר את יצירתם. אם יש תלמידים שבחרו להוסיף שורש לכרזה, הזמינו אותם להסביר מדוע ראו צורך להוסיף את השורש הזה.

הדגישו שוב את חשיבות ההיכרות עם השורשים ואת הכוח שהם יכולים לתת לנו.
חלקו לתלמידים את דפי "השורשים של היישוב שלי" ובקשו מהם למלא אותם בבית.

שורשים בצפון השומרון

נספח קטיפדיה

<ul style="list-style-type: none"> • אבות האומה אברהם ויצחק התיישבו בארץ גרר, שיש המזהים אותה באזור שבין עזה לרפיח. כבר בתקופת החשמונאים שכנו בחבל עזה יישובים יהודיים. הפייטן רבי ישראל נאג'רה ונתן העזתי הם מהמפורסמים שבתושבי החבל. פסיפס יפיפה שרד מבית הכנסת המפואר שהיה בעבר בעיר עזה, ובמרכזו דמותו של דוד המלך. • במסגרת המבצע להקמת אחת-עשרה הנקודות בנגב, במוצאי יום כיפור תש"ז 1946 הוקם כפר דרום. • ביום י"ב באלול תשכ"ט, 13 בספטמבר 1970, קיבלה ממשלת ישראל את ההחלטה על יישוב היאחזות נח"ל ברצועת עזה. 	<h3>ההיסטוריה היהודית של חבל עזה</h3>
<ul style="list-style-type: none"> • ביום כ"ב בשבט תשל"ז, 1977, הוקם היישוב הראשון בגוש קטיף - נצר חזני. במהלך השנים שלאחר מכן הוקמו בגוש קטיף עשרים ואחד יישובים. 	<h3>התיישבות</h3>
<ul style="list-style-type: none"> • חיי תורה היו הבסיס לחיי הקהילה בגוש קטיף. הגוש הצטיין בריבוי מוסדות התורה שפעלו בו: ארבע ישיבות גבוהות, מכינה, ישיבה תיכונית, אולפנה וכן עשרות שיעורי תורה שהועברו לכלל הציבור. 	<h3>ארץ האמונה</h3>
<ul style="list-style-type: none"> • התנאים המיוחדים, המציאות המתגרת והחיבור בין החקלאים לאנשי התורה, הביאו לחידושים הלכתיים שאפשרו פיתוח שיטות חקלאיות ייחודיות. • אחד מהפיתוחים המיוחדים, שצמחו בגוש קטיף, הוא ירק עלים ללא תולעים. • החקלאות בגוש קטיף זכתה להישגים בינלאומיים והייתה חלק משמעותי בייצוא הכולל של מדינת ישראל. 	<h3>חקלאות</h3>
<ul style="list-style-type: none"> • מתיישבי גוש קטיף יצרו פסיפס ישראלי של דתיים, מסורתיים וחילוניים, אנשי עיירות פיתוח ואנשי גוש דן, בני מושבים ובני ישיבות. כך נוצר מרקם קהילתי מיוחד. בגוש קטיף כולם הכירו את כולם. תחושת חיבור חזקה שררה בין בני כל היישובים ורשת ענפה של גמח"ים וסיוע הדדי פעלה בגוש. 	<h3>קהילה</h3>
<ul style="list-style-type: none"> • עם פרוץ האינתיפאדה הראשונה, בשנת תשמ"ז, 1987, נאלצו תושבי גוש קטיף להתמודד עם הטרור הפלסטינאי. במשך שמונה-עשרה שנה עמדו תושבי הגוש מול מתקפות טרור חוזרות ונשנות, שכללו ירי ופיגועים בכבישים, חדירות מחבלים ויותר מחמשת אלפים פצצות מרגמה. • למרות מתקפות הטרור הבלתי פוסקות המשיך גוש קטיף לצמוח ולהתפתח. רק משפחות מעטות עזבו את הגוש בגלל הקושי הביטחוני. 	<h3>התמודדות עם טרור</h3>
<ul style="list-style-type: none"> • כשהודיע ראש הממשלה אריאל שרון על תוכנית ההתנתקות, יצאו תושבי גוש קטיף ותומכיהם מכל הארץ למאבק על ביתם ועל ביתו של העם כולו. • למרות אי הוודאות הגדולה בחרו אנשי גוש קטיף להמשיך ולדבוק באדמה ולהיאבק על אמונתם עד הרגע האחרון. • היה זה מאבק מלא אהבה ואמונה, שהתנהל מתוך החלטה להימנע ממלחמת אחים. • ציבור גדול מכל רחבי הארץ התגייס לטובת הגוש והפך שותף למאבק הייחודי, שהתאפיין בפעילות עממית רחבה, שבסיסה אמירה ערכית חיובית. • "השרשרת הישראלית", מבצעי "פנים אל פנים" והסרט הכתום היו המאפיינים הבולטים של המאבק. 	<h3>המאבק הכתום</h3>
<ul style="list-style-type: none"> • בחודש אב תשס"ה, אוגוסט 2005, עקרה ממשלת ישראל את ההתיישבות בגוש קטיף ובצפון השומרון. 	<h3>עקירה</h3>
<ul style="list-style-type: none"> • למרות המכה הקשה והכואבת, לא נשברה רוחם של תושבי גוש קטיף. מול קשיים עצומים בחרו התושבים לזקוף קומתם, לבנות יותר מעשרים יישובים חדשים ברחבי הארץ ולשמר את המבנה הקהילתי המיוחד שנוצר בגוש קטיף. 	<h3>צמיחה מחדש</h3>

נספח קטיפדיה

- מראשית ההיסטוריה היהודית בארץ שכן אזור צפון השומרון על "דרך האבות", שבה צעד אברהם אבינו בהגיעו מחרן לארץ כנען ואשר הייתה ציר תנועה חשוב ומרכזי באותם ימים. גם יוסף ואחיו, בנות צלופחד, הנביאים אליהו ואלישע, בית חשמונאי והורדוס הטביעו את חותמם במרחב. בעת חלוקת הממלכה למדינות יהודה וישראל שכנו בצפון השומרון בירות ממלכת שומרון - שכם, תרצה והעיר שומרון (סבסטיה).
- במלחמת ששת הימים ניהל צה"ל קרב גבורה קשה בעמק דותן נגד הצבא הירדני.
- בסוף שנות השבעים חודשה ההתיישבות היהודית בצפון השומרון, ועל פי החלטת הממשלה הוקמו היאחזויות הנח"ל חומש, גנים וכדים, שהפכו מאוחר יותר ליישובים קהילתיים חילוניים. שא נור הפכה לכפר אמנים ומאוחר יותר ליישוב קהילתי דתי. במהלך השנים אוכלס האזור במספר יישובים, ביניהם חרמש, מבוא דותן ושקד.
- באב תשס"ה, אוגוסט 2005, במסגרת תוכנית ההתנתקות, פונו תושבי ארבעה מיישובי צפון השומרון ובתיהם נהרסו. שטח היישובים נותר בשליטת צה"ל (שטח C).

צפון השומרון

נספח 2 סיפור

שורשים בצפון השומרון / לאה זכרי

ואבא רואה שאני מתרגש ומחליט להמשיך לספר -
המבט שלו מרוחק, כאילו הוא במקום אחר,
והוא נזכר במלחמה שבה הוא עצמו נלחם ממש כאן,
במלחמת ששת הימים עם כוח שריון, הוא הגיע לעמק דותן.
ואבא מוחה דמעה מעינו, ומספר על הקרב הישן,
איך עוצבת הפלדה בגבורה ובעוז הביסה את האויב העקשן.

ואחרי הקרב, אבא מוסיף, הוקמו יישובים חדשים:
גנים, כדים, מבוא דותן וחרמש התמלאו אנשים ונשים,
וצחוק ילדים שוב מילא את ההר, ושירה חזקה וחמה,
עצי הזית, השדות, ההיסטוריה, ההר,
שוב זכו לפריחה, לתקומה.

זה מה שהביא אותנו, בן, אתה מבין? אבא מכסה אותי בלאט,
ואני חושב על כל הסיפורים ומבין לאט לאט.
ועיני נעצמות כבר אבל אני מרגיש - את כל זה אסור לי לשכוח,
ואני יודע שמעכשיו ועד עולם - תמיד הסיפורים יתנו לי כוח.

עברו שנים מאותו הערב,
אני אב בעצמי וילדי לצידי, יושבים עצובים ומחרישים:
"אבא - מדוע צריך לעזוב, להיעקר מאותם שורשים?"

בהחלטת ממשלה אורזים ארגזים,
נפרדים בדמעות מעמק והר,
מתנחמים בחברים שהולכים יחד איתנו לחפש את המחר.
שא נור וחומש, גנים וכדים,
ארבעה יישובים נשארים עזובים ובודדים.
אך השורשים שעליהם סיפר לי אבא,
השורשים עליהם סיפרתי לילדי -
אלה השורשים שבזכותם הכול היה ויהיה כדאי.
עמוק בלבבות, כך אני יודע, השורשים לא יישכחו,
ויום יבוא ויישובי צפון השומרון ישובו, יעלו ויפרחו.

לילה, מאוחר, השמים כבר כהים.
הולכים לישון, עייפים אך מרוצים.
אחרי כל החוויות שעברנו בימים האחרונים,
שולחים מבט לכוכבים המנצנצים...
לעבור דירה, להרים ארגזים, להיפרד לשלום, לעזוב חברים,
להתרחק מבית אהוב, מנוף ועצים,
מכל השכנים, משבילים מוכרים.

אבא, מדוע עברנו לכאן?
אבא, מה יש כאן שאין שם?
אבא, תסביר, מה כאן כל כך מיוחד, על ההר ובעמק דותן?

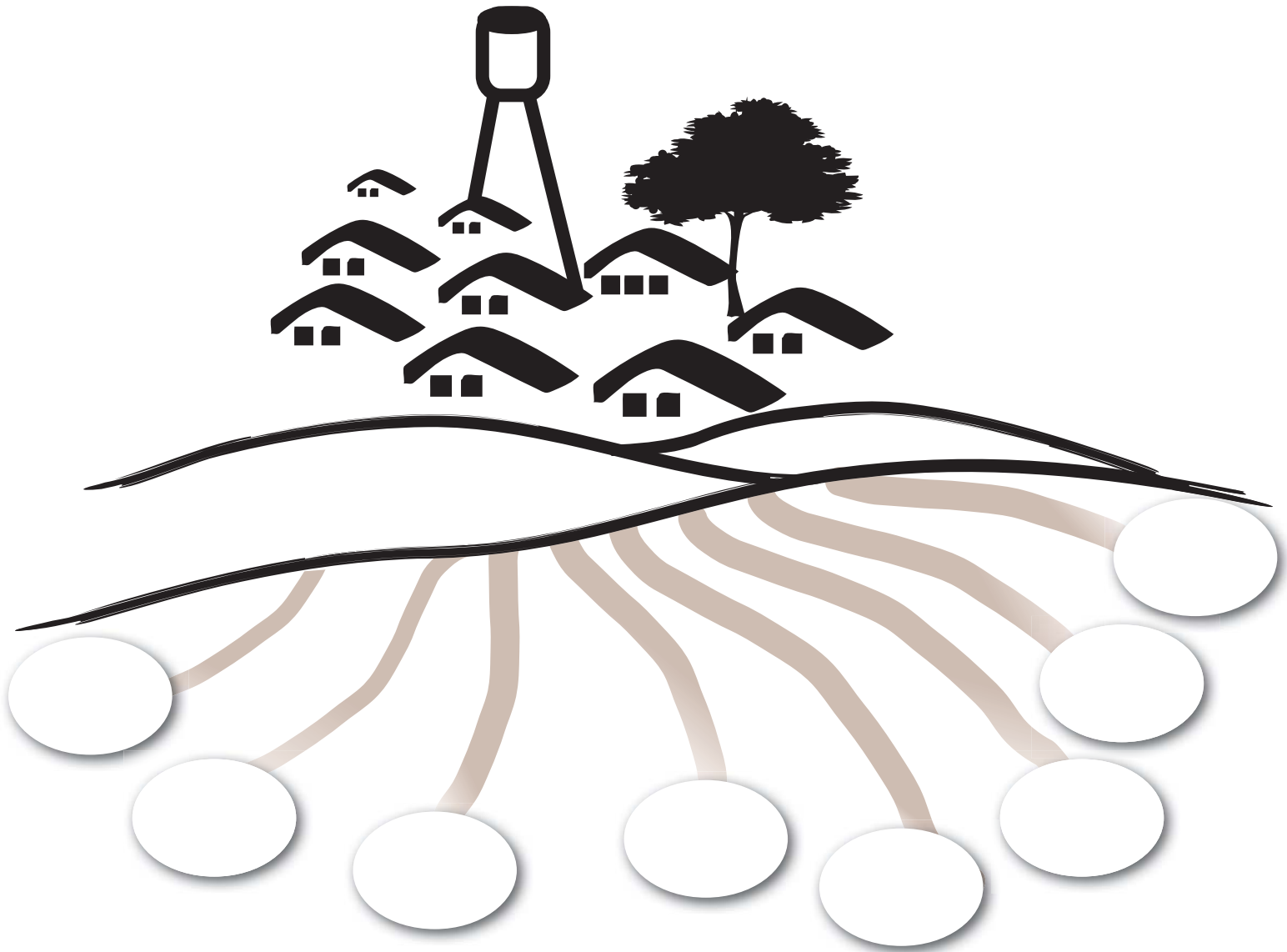
ואבא יושב, מתנער מאבק, מחייך חיוך רחב,
ומפליג רחוק במחשבות על סיפור יוסף ואחיו.
והוא מספר: ממש פה, לא רחוק,
עדיין עומד אותו בור עמוק
אליו הושלך יוסף כשאחיו הפילוהו אפיים.
ממנו הועלה, והובל ונמכר, עד שהיה למשנה למלך מצרים.

ואבא ממשיך, בקולו הנעים,
ובוחר לספר על תקופת הנביאים:
באחד הימים צר מלך ארם על העיר דותן,
ורצה לקחת בשבי את אלישע הנביא,
תלמידו של אליהו, שהגיע לכאן.
התפלל אלישע וביקש עזרה,
ואל ה' חזר וקרא,
וה' הכה את ארם בסנוורים,
והנה - נס - וכל צבא ארם עיוורים!
לכבוש את דותן לא יוכלו בגלל העיוורון.
ואלישע יצא אליהם,
הסביר להם פנים
והוליך אותם...
עד לבירה שומרון!
כך הציל הנס שהביאה התפילה
את אנשי העיר דותן מחורבן וממפלה.

שורשים בצפון השומרון

נספח

מהם השורשים של היישוב שלנו?